

Kestävä seurakunta

Kestävyysraportointimalli seurakunnille

Työkirja 1.0 29.11.2023

Kestävä seurakunta -pilotti toteuttaa kirkon Ovet auki –strategiaa

- Tuemme seurakuntien ekologisesti, taloudellisesti, yhteiskunnallisesti ja kulttuurisesti kestävää toimintaa ja luomme siihen välineitä.
- Noudatamme omassa toiminnassamme kestävä kehityksen periaatteita.
- Vahvistamme kirkon roolia merkityksellisenä ja luotettavana toimijana osallistamalla aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä kehittämällä vaikuttamistoimintaamme.
- Arvioimme ja kehitämme toimintaamme systemaattisesti toimintaympäristöstä kerätyn tiedon avulla.

Kestävä seurakunta -pilotin lähtökohtia

1. Laatia seurakunnille toiminnan tavoitteiden ja YK:n kestävyystavoitteiden toteutumisen arviointimalli, jonka avulla voidaan asettaa seurakunnan toiminnalle vuotuisia tavoitteita sekä seurata niiden toteutumista.
2. Kestävyysraportin avulla seurakunta viestiä toiminnan kestävyttä edistävästä vaikutuksista seurakuntalaisille, luottamushenkilöille, sidosryhmille sekä suurelle yleisölle.
3. Arviointimallin avulla voidaan todentaa kirkon toiminnan yhteiskunnalliset vaikutukset: miten ja kuinka paljon seurakunta edistää ihmisten, yhteisöjen ja ympäristön kestävyttä ja hyvinvointia.
4. Seurakunnalle kehitettävä arviointimalli pohjautuu Valtiokonttorin valtionhallinnon organisaatioille laatimaan ohjeistukseen. Valtiokonttorin mallia sovelletaan seurakuntien työhön soveltuvalla tavalla.
5. Seurakuntien toiminnan arviointimallissa otetaan huomioon seurakuntien perustehtävä ja sanoitetaan toiminnan kannalta olennaisten kestävyystavoitteiden teologiset perusteet.

Miksi vaikutusten todentamisella on seurakunnille merkitystä?

- a) **Vastuullisuuden, kestävän kehityksen, kestävyuden huomioimisesta on tulossa oletusarvo** kaikkien organisaatioiden toiminnassa. Vastuullisuus nousee kirkon maineen ja sidosryhmätuen kannalta merkitykseltään hyvin korkealle ja luo potentiaalisia mahdollisuuksia vahvistaa kirkon roolia. (T-media 2023, kirkon maine 2018-2022)
- b) **Syvälinen toiminnan tarkastelu ja merkitykset** – ymmärtää kestävä kehitys osaksi kirkon ja seurakuntien arvolähtöistä ydintoimintaa. Kirkolla on merkittäviä mahdollisuuksia ja resursseja edistää kestävyystavoitteita ja todentaa työnsä vaikutukset.
- c) **Oman toiminnan kehittäminen** – miten toimintaa kehitetään kestävämmäksi – ihmisen, yhteisöjen, yhteiskunnan, luonnon kannalta. HUOM. Ei ”viherpesua tai tarraharjoitus” – vaan toiminnan vaikutusten tietoon perustuva todentaminen ja kehittäminen
- d) **Toiminnalle asetettujen tavoitteiden seuranta helpottuu**, kun raportointi on säännöllistä ja yhdenmukaista eri vuosina ja jolloin etenemistä voidaan tarkastella pidemmällä tähtäimellä. Kun luodaan raportin toteuttamiseksi tarvittavia prosesseja, kiinnitetään kestäväan kehitykseen entistä enemmän huomiota.
- e) **Yhtenäinen ja vertailukelpoinen malli.** Kirkon eri organisaatiot voisivat yhteismitallisessa tavalla vertailla tuloksiaan ja raportoida sidosryhmille vaikutuksistaan.
- f) **Aktiivinen ja läpinäkyvä viestintä** kirkon toiminnan vaikuttavuudesta kestäväan kehitykseen on keskeinen organisaation maineeseen ja sitä kautta koko toimintaan vaikuttava tekijä.
- g) **Innostua omasta työstään uudelleen** – tavoitteellisuus ja työn tulosten näkeminen lisäävät työmotivaatiota ja auttaa keskittymään olennaiseen.

Seurakuntatyön vaikutukset

Mitä hyviä vaikutuksia seurakuntatyöllä on?

SEURAKUNNAN TOIMINNAN VAIKUTTAVUUS

Edistääkö seurakunta kestävyystavoitteiden toteutumista ja jos edistää, miten ne todennetaan?

Mikä on seurakunnan tarkoitus: Miksi olemme olemassa ja kenelle?

Vaikutusketjun rakennus lähtee liikkeelle yhteiskunnallisen ilmiön ja tarpeen sekä kohderyhmän tunnistamisella ja rajaamisella.

Mihin yhteiskunnalliseen haasteeseen tai mahdollisuuteen tulee tarttua ja miksi?

Seurakunnan tulevaisuuden visio, mihin mennessä maailma on muuttunut haluttuun suuntaan?

Mikä muutos halutaan saada aikaan pitkällä aikavälillä

Vision on katsottava riittävän kauas ja mahdollisimman rohkeasti.

Mitä kaikkea tehdään, jotta visiosta tulee totta?

Tulostavoitteet mittareineen

Mitä muutoksia täytyy tapahtua kohderyhmäksi valittujen ihmisten elämässä tai yhteiskunnallisissa rakenteissa, jotta visio toteutuu?

Aseta muutokset tavoitteeksi.

Seurakunnan toiminta ja palvelut: mitä toimenpiteitä tehdään tavoitteiden toteuttamiseksi? Ovatko oikeita?

Millä toimenpiteillä muutos saadaan aikaan? Millaisia resursseja tarvitaan, ja miten ne jaetaan? Vastaukset näihin yksinkertaiselta tuntuviin kysymyksiin edellyttävät organisaatiolta hyvää itsetuntemusta ja jopa itsetutkiskelua.

Mitä syntyy tuloksena? Ovatko haluttuja seurauksia? Mitä tarvitsee muuttaa?

Tulokset kertovat, millaisia konkreettisia muutoksia kohderyhmän ihmisten elämässä on tapahtunut toiminnan seurauksena.

Mikä on seurakunnan vaikuttavuus Sitä kohti!

Vaikuttavuusketjun viimeisessä vaiheessa tarkastelemme, mitä tulokset tarkoittavat pitkällä aikavälillä suhteessa tarpeeseen. Käymme läpi, miten tulokset palvelevat visiota.

Kestävä Malmin seurakunta Perustehtävän ja toiminnan kuvaus:

Seurakunta edistää uskon, toivon ja rakkauden toteutumista ihmisten elämässä. Seurakunta tarjoaa turvallisen yhteisön, jossa ihmiset kokea yhteyttä Jumalaan.

Kaiken seurakunnan toiminnan tavoitteena on liittyä tämän ajan kysymyksiin, osallistua alueen asukkaiden elämään, kertoa sanoin ja teoin kirkon ydinsanomaa ja lisätä vastuunkantoa yhteisistä asioista.

Yksi keskeinen tavoite on kehittää seurakuntaa kestävään suuntaan ilmaston, luonnon monimuotoisuuden, yhteiskuntavastuun, vähemmistöjen oikeuksien ja käytännön teologian tekemisen suhteen.

Lähde: Malmin seurakunnan toimintasuunnitelma 2023

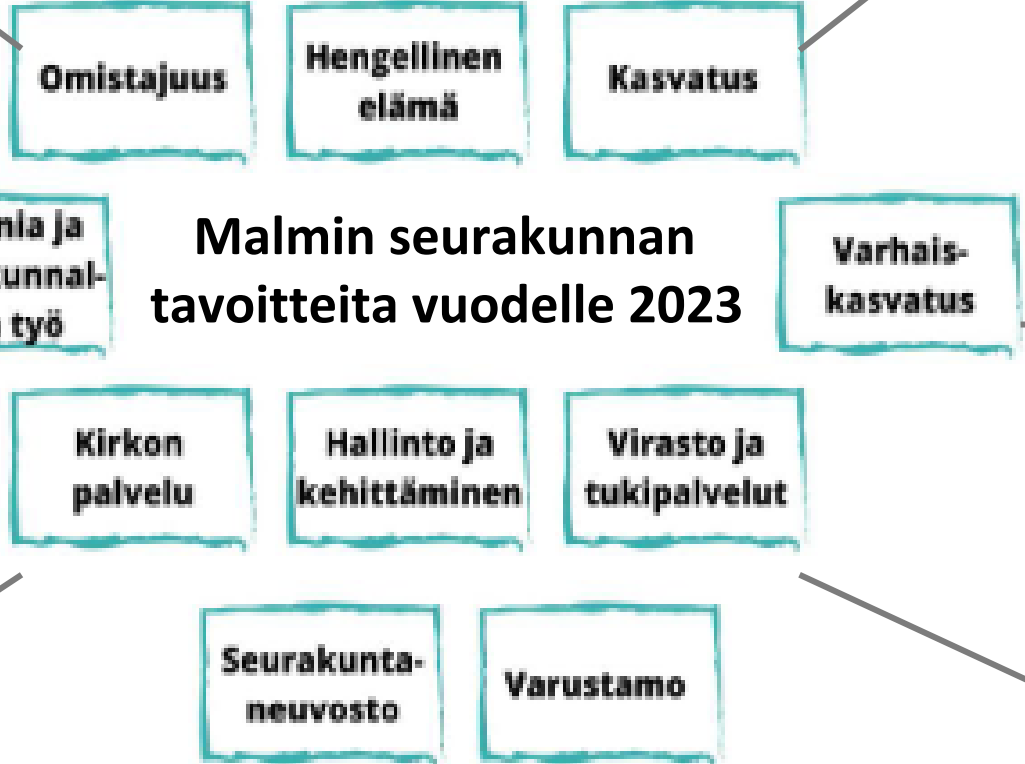
Seurakunnan toiminnan keskiössä on ihminen.
Hänellä on omistajuus yhteisöön, kirkon tiloihin, toimintaan ja yhteyteen.

Kehitämme monipuolisesti Malmin seurakunnan hengellistä elämää. Tavoitteena on, että vuonna 2023 kirkko ja sen sanoma näyttäytyvät yllätyksellisinä, mahdollisuuksia avaavina ja läsnäolevina

1. Edistämme **turvallisuuden periaatteiden** toteutumista seurakunnan toiminnassa
2. Kehitämme tapoja, joilla kuulemme Koillis-Helsingin asukkaiden toiveita ja odotuksia sekä lisäämme **mahdollisuuksia vaikuttaa** seurakunnassa

1. Huomioimme viestinnässä **saavutettavuuden ja digisyrjäytymisen** riskin.
2. Asiakasosallisuus (diakonia)työssä vahvistuu. Huomioimme asiakaskokemusta työn kehittämisessä ja suuntaamisessa muun alueellisen tiedon rinnalla.

1. Elintarvikehankintojen vastuullisuuden parantaminen
2. Jätelajittelun tehostaminen
3. Siivoustyön ympäristöystävällisyyden parantaminen

1. Seurakunnan **kasvatustyön** tunnetuksi tekeminen yhteiskunnassa.
2. Alueella asuvien **lasten ja nuorten omistajuutta** lisätään erilaisilla toimintatavoilla.
3. Lasten ja nuorten elämäkysymysten esilläpito yhteiskunnassa

1. Etsimme perheitä, jotka eivät aktiivisesti osallistu seurakunnan toimintaan
2. Kutsumme ja rohkaisemme vapaaehtoisia tulemaan mukaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen
3. Tarkastelemme toimintaympäristön muutoksia ja kehitämme iltapäiväkerhotoimintaa, joka **vastaa alueen lasten ja perheiden tarpeisiin**

1. Malmin kirkon muuton hyvä hoitaminen ja töiden / toimintojen järjestely remontin aikana
2. Tilastoinnin saattaminen toimivaksi
3. Uuden Kipa 2 -järjestelmän sujuva käyttöönotto

Pilotissa kysyttiin, miten toiminta kytkeytyy kestävän kehityksen tavoitteisiin ja miten niiden toteutumista seurataan?

Vaikutusketju seurakunnalle

TARVE
Alueen asukkaat ja ympäristö

Keitä varten seurakunta on olemassa ja kenestä se on kiinnostunut?

Tunnistakaa kohderyhmät ja seuratkaa tavoitavuutta, keiden kanssa seurakunta toimii, kenet se tavoittaa.

TOIMINNAN TAVOITTEET, TOIMENPITEET, TULOKSET JA RESURSSIT

Mitkä ovat seurakunnan toiminnan tavoitteet?

Kirjatkaa tavoitteet muodossa, mikä muuttuu paremmaksi ja miettikää, miten muutos voidaan todentaa.

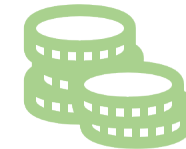
Mitä toimenpiteitä tehdään tavoitteiden toteuttamiseksi?

Kuvatkaa toimenpiteet, miten edistävät tavoiteltua muutosta.

Miten ja millä mittareilla seurataan toimenpiteiden tuloksia?

Tunnistakaa mittarit, joilla tavoitteiden toteutumista voidaan seurata sekä kootkaa tieto yhteen.

Mitkä ovat toiminnan resurssit, joilla toimenpiteitä tehdään?

Kuvatkaa seurakunnan osaamisresurssit ja toimintaresurssit, kuinka paljon resurssia käytetään tavoitteiden toteuttamiseksi.

TOIMINNAN
VAIKUTUKSET
ALUEELLA

Mitä hyviä vaikutuksia seurakunnan toiminnan vaikutuksesta seuraa ihmisille, ympäristölle ja yhteisölle?

Tietolähteet: Kirjatkaa jokaiseen vaikutusketjun kohtaan tietolähteet, joiden avulla toimintaa voidaan johtaa ja kehittää tiedolla.

Vaikutusketju: Malmin seurakunnan toiminnan osa-alueet

TARVE
Alueen asukkaat ja ympäristö

47 000
Seurakuntalaista
Alueen asukkaat 100 000

Tavoittavuus?
Onko tarve kulttu?

TOIMINNAN OSA-ALUEET

TOIMINNAN VAIKUTUKSET ALUEELLA

Mitä hyviä vaikutuksia seurakunnan toiminta tuottaa ihmisille, ympäristölle ja yhteisölle?

Datalähteet: Insight 360
Taloustutkimus
Kuntadata/aluedata
Hyvinvointitilastot

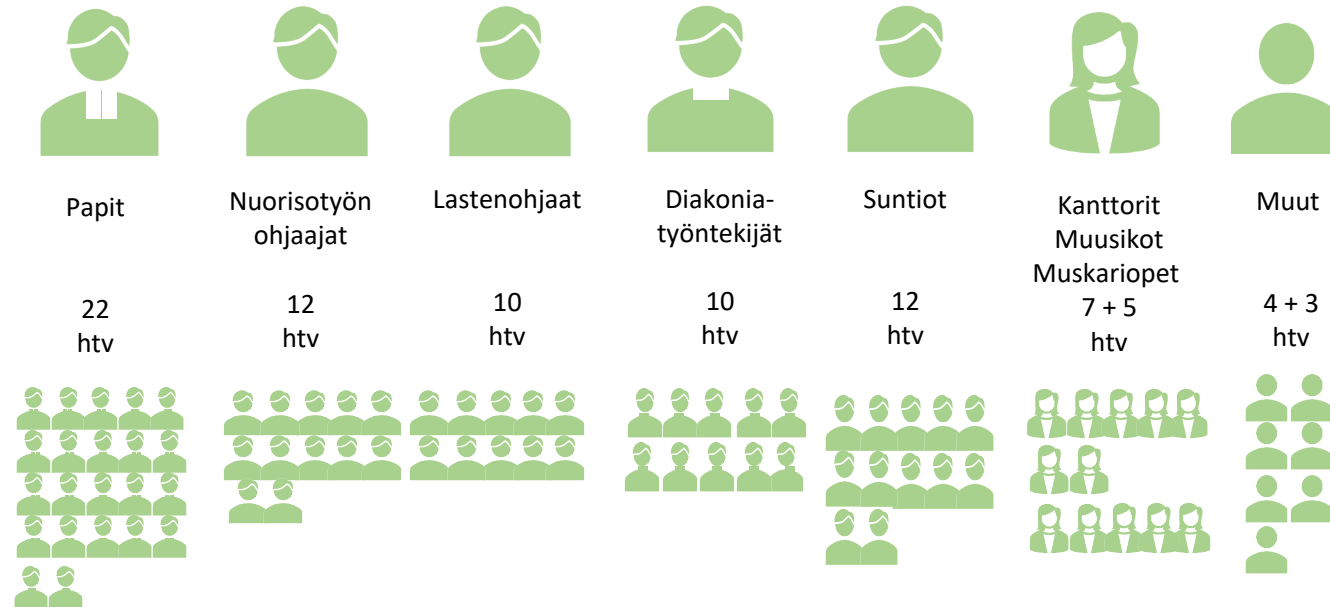
Mittarit vaikutustavoitteiden todentamiseksi?

Malmin seurakunnan resurssit

TOIMINNAN RESURSSIT

Työntekijöitä 80 htv – vuosibudjetti 6,4 M€

TOIMINNAN VAIKUTUKSET ALUEELLA

Mitä hyviä vaikutuksia seurakunnan toiminta tuottaa ihmisille, ympäristölle ja yhteisölle?

Datalähteet: Insight 360
Taloustutkimus
Kuntadata/aluedata
Hyvinvointitilastot
Kirkon tilastot

Seurakunnan resurssin kohdentuminen tavoitteiden toteuttamiseen
Tavoitteiden muotoilu mitattaviksi muutostavoitteiksi

Miten seurakunnan resurssia johdetaan?
Tavoitteiden asettaminen ja niiden seuranta?

Mittarit vaikutustavoitteiden todentamiseksi?
Määrälliset mittarit
Laadulliset mittarit

Malmin seurakunnan tavoitteet

TARVE

47 000
seurakuntalaista
Alueen asukkaat 100 000

Kenestä seurakunta
on kiinnostunut?
Tavoittavuus?

SEURAKUNNAN TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite

*Seurakunta edistää uskon, toivon ja rakkauden toteutumista ihmisten elämässä.
Seurakunta tarjoaa turvallisen yhteisön, jossa ihmiset kokea yhteyttä Jumalaan*

Strategiset tavoitteet vuosille 2024-2026

*Suuntaamme työtämme
uusien ihmisten
tavoittamiseen ja
vaikuttavuuden lisäämiseen.*

*Etsimme aktiivisesti keinoja, joilla
työntekijän rooli muuttuu
toteuttajasta mahdollistajaksi ja
alueen ihmisistä tulee toteuttajia.*

*Olemme oikeudenmukaisuutta ja
toivoa korostava
yhteiskunnallinen vaikuttaja
yhdessä alueen ihmisten kanssa.*

Seurakunnan tunnistamat kestävyystavoitteet

TOIMINNAN VAIKUTTAVUUS

Usko, toivo ja rakkaus on
lisääntynyt ihmisten elämässä

Mitä tarkoittaa vaikutuksina?
Miten todennetaan?

Ohjeita kestävyysraportoinnin laadintaan seurakunnalle

Kestävyysraportoinnin malli seurakuntatyöhön

Seurakunnan kestävä kehityksen raportti pähkinänkuoressa

1. Lue tämä työkirja
2. Innosta työkaveri tai luottamushenkilö mukaan työpariksesi
3. Laadi työkirjan pohjalta ehdotus seurakunnan johdolle tuen ja resurssien varmistamiseksi työlle
4. Tutustu SDG:ihin eli kestävä kehityksen tavoitteisiin ([Agenda2030 -toimintaohjelma - Kestävä kehitys \(kestavakehitys.fi\)](#) ja [Welcome to the Waking the Giant SDG self-assessment tool! \(lutheranworld.org\)](#))
5. Pidä työpaja SDG:istä eri työalojen edustajille tai kerro niistä esim. työpaikkakokouksessa
6. Valitkaa 2-5 SDG:tä, joiden parissa koko seurakunta työskentelee seuraavan vuoden aikana. Luokaa visio: mikä muuttuu seurakunnassa, jos tavoite saavutetaan? Voit tehdä työn myös pelkästään oman työalasi kanssa, ja laajentaa työtä myöhemmin muihin työaloihin tai yksiköihin. Miettikää valintaa tehtäessä seurakunnan tai yksikön strategisia tavoitteita sekä alueenne tarpeita.
7. Etsikää jokaiseen valitsemaanne SDG:hen 1-4 konkreettista, mitattavaa tavoitetta, joita kohti haluatte tehdä työtä seuraavan vuoden aikana. Varmistakaa, että tavoitteet ovat linjassa strategian kanssa.
8. Suunnitelkaa yhdessä työntekijöiden kanssa konkreettiset toimenpiteet, joita toteutatte seuraavan vuoden aikana. Varmistakaa, että toimenpiteille on mittarit, niiden saavuttamiseksi on tarjolla tarvittavat resurssit ja että ne edistävät valitsemanne SDG:n toteutumista.
9. Kerätkää päätöksenne taulukkoon ja esitelkää ne johdolle. Mitä tuloksia on odotettavissa? Mitkä ovat työn vaikutukset alueen asukkaisiin ja yhteisöihin?
10. Ryhtykää hommiin!

Esimerkki seurakunnan kestävyysraportin rakenteesta

1. Seurakunnan johdon vahvistus laaditulle raportille ja mahdollinen esipuhe
2. Kuvaus raportoivasta seurakunnasta
 1. Miten seurakuntaa johdetaan kohti kestävyttä ? Johtamisrakenne, strategia, toimintasuunnitelma,
 2. Mitä ovat seurakunnan kestävästä kehitystä edistävät tavoitteet?
3. Seurakuntatyön vaikutus merkittäviksi tunnistettuihin YK:n kestävä kehityksen tavoitteisiin
 1. Tavoite SDG 1,2,3 – merkittävimmät seurakuntatyön kannalta
 2. Jokaisesta oma lukunsa, jossa avataan tavoite ja miten seurakunnan työ edistää tavoitteen toteutumista
4. Seurakuntatyön negatiiviset vaikutukset toimintaympäristöön
 1. Mitä nämä ovat ja miten haitallisia vaikutuksia minimoidaan?
5. Kuvaus raportin laadintatavasta

Esimerkkejä seurakunnan kestävyystavoitteista

Malmin seurakunnan pilotista

1 EI
KÖYHYTTÄ

5 SUKUPUOLTEN
TASA-ARVO

10 ERIARVOISUUDEN
VÄHENTÄMINEN

IHMISARVOTYÖ

Jokainen on voinut kokea olevansa Jumalan luomana arvokas, tärkeä ja rakas

1. Lähimmäisenrakastamisen tekoja
2. Ihmisarvo, -oikeus ja syrjinnän vastaista työtä

YHTEISÖTYÖ Seurakunta on vahvistanut yhteyttä eri ihmisryhmien ja yhteisöjen välillä

1. Yhteisötyötä
2. Verkostotyötä
3. Vaikuttamistyötä

**TULEVAISUUSTYÖ Seurakunta on valanut
toivoa ja tulevaisuususkoa luomakunnassa**

1. Vastuullinen toiminta
2. Kestävän elämäntavan edistäminen
3. Rauhan edistäminen
4. Vastuullinen kuluttaminen

